

ירמיהו א'

"וַיְהִי דְבַר־ה' אֵלַי לֵאמֹר: ^ה בְּטָרִם אֶצְוֶךָ בְּטָטֹן יְדַעְתִּיךָ וּבְטָרִם תֵּצֵא מִרְחֹם הַקֹּדֶשׁ תִּיָּדָבֵר נְבִיא לְגוֹיִם נְתַתִּיךָ."

זו הפתיחה של פסקת ההקדשה לנביא של ירמיהו. לפני פותח הספר בתיארוך של ימי נבואתו של ירמיהו, שנת הבריאה 3298 (גצר"ח).

"...בְּיָמַי וְאֲשִׁיחֶהוּ בְּדָאֲמֹן מֶלֶךְ יְהוּדָה בְּשִׁלְשַׁע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְמַלְכוֹ: ^ג וַיְהִי בְיָמַי יְהוֹיָקִים בֶּן־אֲשִׁיחֶהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה עִדְתָם עֲשִׂיתִי עֲשֶׂרֶה שָׁנָה לְצַדִּיקֵיהוּ בֶן־אֲשִׁיחֶהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה עַד גְּלוֹת יְרוּשָׁלַם בְּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי. " (שנת הבריאה 3338, ג' אלפים של"ח).

ההקדשה לנביא מזכירה את ההקדשה של משה רבנו, נביא הנביאים. משה מבקש להשתחרר מן המינוי בגלל היותו כבד פה וכבד לשון וגם ירמיהו מסרב "י... הִנֵּה לֹא יְדַעְתִּי דְבַר כִּי־נָעַר אָנֹכִי." יכול להיות שאין לראות בתגובה זו סרוב, כבמקרה של משה, אלא תגובת ענוה. אינני חשוב אני נער, מי ישמע לקול נער כזה, חסר סמכות וחסר מעמד. אולי עם השנים יגדל הנער ויהיה מתאים למשימה של נביא.

[יש הגורסים כי מבנה המשפט צריך להיות בעל מבנה של הסכמה. הפסיק לאחר הִנֵּה לֹא־יְדַעְתִּי, בצורת הטעם תביר, מצביע על דְבַר כִּי כעל מילה עצמאית. דבר בבקשה!] הבורא מורה לנביא להמנע מהזכיר את היותו נער: "י... אֶל־תֹּאמַר נָעַר אָנֹכִי כִּי עַל־כֵּן אֲשַׁלַּחְךָ תִּלְוֶה וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר אֶצְוֶךָ תִּדְבֹר: ^ה אֶל־תִּירָא מִפְּנֵיהֶם כִּי־אֲתַנְּךָ אֲנִי לְהַצִּלְךָ נְאֻם־ה'."

הנביא מצטט את דבר ה' אליו כאילו נכתבו בתוך גרשיים, כציטוט. זאת תעודת הנביא שישא בחיקו. לא יהיה יותר נער, לא בעיני עצמו ולא בעיני שומעיו. ובתעודת הנביא שלו נאמר שהוא נושא את דבר ה'. הוא יעשה זאת מול הגויים והממלכות. עם סמכויות נרחבות: לנתוש ולנתוץ, להאביד ולהרוס - פעלים המצביעים על חורבן, וכן תהיה לו הסמכות לבנות ולנטוע - פעלים המצביעים על שיקום. וביחד מפורשות כאן תוכחות ונחמות.

מימי לומדנו את מנהגי הנביאים, ידענו כי לכל נבואה, המלווה במעשה סמלי, יש תקף מרשים ומעשי יותר.

המשל הוא: שאול המלך שקורע (לא בכוונה) את כנף מעילו של שמואל. והנבואה באה בעקבות זאת, היא בעלת תקף גדול ולא סתם דברים.

"כִּי וַיִּטֹּב שְׁמוּאֵל לְלֶכֶת וַיַּחֲזֵק בְּכַנְף־מְעִילוֹ וַיִּקְרַע: כִּי וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל קְרַע ה' אֶת־מַמְלְכוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלְיָךְ הַיּוֹם וּנְתַנָּה לְרַעְךָ הַטּוֹב מִמֶּנּוּ." (שמואל א', ט"ו, 27 - 28).

כדי לתת תוקף ל- 'הקדשה לנביא', של נביאנו ירמיהו מופיע הסמל של מקל שקד: " וַיְהִי דְבַר־ה' אֵלַי לֵאמֹר מִה־אַתָּה רֹאֶה יְרֵמְיָהוּ וְאִמֹּר מִקֵּל שְׂקָד אָנֹכִי רֹאֶה: כִּי וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי הִיטַבְתָּ לְרֹאֲוֹת כִּי־שְׂקָד אָנֹכִי עַל־דְּבָרִי לַעֲשֹׂתוֹ." לשון נופל על לשון: שקד - הוא עץ או פרי; ושקד - הוא פעל של שקידה.

ועוד סמל מופיע בזירת הנבואה: " וַיְהִי דְבַר־ה' | אֵלַי שְׁנֵית לֵאמֹר מַה אַתָּה רֹאֶה וְאִמֹּר סִיר נְפוּחַ אָנֹכִי רֹאֶה וּפְנִיּוֹ מִפְּנֵי צְפוֹנָה. "

הנביא כבר 'מאומן' והוא עונה אפילו יותר מאשר הוא נשאל: מַה אַתָּה רֹאֶה והתשובה המתאימה היא, סִיר נְפוּחַ אָנֹכִי רֹאֶה. אולם מעיר הנביא עוד משהו שהוא לא נשאל עליו: וּפְנִיּוֹ מִפְּנֵי צְפוֹנָה. ובדיוק מול הערה זו מתכוון הדבר: " וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי מִצְפוֹן תִּפְתַּח הַרְעָה עַל כָּל־יִשְׂבֵי הָאָרֶץ. " "מִצְפוֹן תִּפְתַּח הַרְעָה". הסיר, בו מדובר, מונח על אש תפוחה (המפוח, הטורבו, הוא המגביר את עוצמת האש). והנבואה מתפרשת אל מחוץ לממלכת יהודה: " כִּי | הַנְּנִי קָרָא לְכָל־מִשְׁפְּחוֹת מַמְלְכוֹת צְפוֹנָה נְאֻם־ה' ".
האם צְפוֹנָה הוא אחד מרוחות השמים או שמדובר בממלכות סמויות, בלתי ידועות, צפונות. אימפריות חדשות, שתעלינה על הארץ, על ירושלים המבוצרת חומות ועל שאר ערי יהודה.

ובלשון המלחמה הזו הוא מכנה את הנביא לעיר מבצר שתעמוד בפני יריביו, ושלא יוכלו שומעי לקחו לגבור עליו. " וְאַתָּה תֵּאָזֵר מִתְּנִיךְ וְקִמַּתְּ וְדַבַּרְתָּ אֵלֵיהֶם אֶת כָּל־אֲשֶׁר אָנֹכִי אֹצֵנֶךָ אֶל־תַּחַת מַפְּנֵיהֶם פְּרָאֲחִתְּךָ לַפְּנֵיהֶם. "

הנביא יצטרך להכיר בצדקת שליחותו ובכנות דבריו, כלוחם המאמין בצדקת מלחמתו. ה' יהיה לו לעזר ולמגן, ויציל אותו מכל יריביו.

" וְנִלְחַמְנוּ אֵלֶיךָ וְלֹא־יִוָּכְלוּ לָךְ כִּי־אַתָּה אָנֹכִי נְאֻם־ה' לְהַצִּילְךָ. "

מצפה לנביא עתיד של נרדף הנזקק להצלה.